

แนวทางปฏิบัติว่าด้วยการบันทึกภาพและเสียงในขณะจับและควบคุม การแจ้งการควบคุมตัว และการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัวตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมาน และการกระทำใ้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕

โดยที่เจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมาน และการกระทำใ้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจเป็นไป โดยเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และเป็นไปในแนวทางเดียวกันตามกรอบของกฎหมาย จึงสมควรมีแนวทางปฏิบัติ ว่าด้วยการบันทึกภาพและเสียงในขณะจับและควบคุม การแจ้งการควบคุมตัว และการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับ ผู้ถูกควบคุมตัวตามพระราชบัญญัติดังกล่าว

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖๓ (๔) แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๕ จึงออกกำหนดแนวทางปฏิบัติว่าด้วยการบันทึกภาพและเสียงในขณะจับและควบคุม การแจ้งการควบคุมตัว และการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัวตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมาน และการกระทำใ้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ ดังนี้

ข้อ ๑ การปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำใ้ บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ ให้ยึดถือแนวทางตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมาน และการกระทำใ้บุคคลสูญหายว่าด้วยการบันทึกภาพและเสียงในขณะจับและควบคุม การแจ้งการควบคุมตัว และการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัว พ.ศ. ๒๕๖๖

ข้อ ๒ กำหนดคำนิยาม

“เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบ” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ทำการจับและควบคุมตาม มาตรา ๒๒ หรือในกรณีการควบคุมตัวให้หมายความถึง เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ได้รับมอบหมายให้ควบคุมตัวผู้ต้องถูก ควบคุมตามมาตรา ๒๓

“สิ่งบันทึกภาพและเสียง” หมายความว่า งานอันประกอบด้วยลำดับภาพและเสียง ที่บันทึกลงในวัสดุไม่ว่าจะมีลักษณะใด ๆ อันสามารถที่จะนำมาเล่นซ้ำได้อีก โดยใช้เครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการใช้วัสดุนั้น

“การบันทึกภาพและเสียง” หมายความว่า การจัดทำข้อมูลสิ่งบันทึกภาพและเสียงด้วยวิธีการ ต่อเนื่องด้วยลำดับภาพและเสียงโดยมิได้มีการตัดต่อเพิ่มเติมลงในภาพและเสียงที่ได้มีการบันทึกไว้

“เหตุสุดวิสัย” ให้หมายความรวมถึง เหตุที่เกิดขึ้นโดยฉับพลันซึ่งไม่อาจป้องกันทำให้ไม่สามารถ บันทึกภาพและเสียงได้ หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการจับกุมและควบคุมที่ทำให้ไม่อาจจะบันทึกภาพ และเสียงได้ เช่น เกิดการต่อสู้ขัดขวางแล้วเกิดความเสียหายต่ออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียง หรือเป็นความผิดซึ่ง หน้าที่ซึ่งมิได้อยู่ในขณะปฏิบัติหน้าที่ราชการตามปกติ เป็นต้น

“ศูนย์รับแจ้ง” หมายความว่า สถานที่ซึ่งพนักงานอัยการ นายอำเภอ หรือผู้อำนวยการสำนักงานการ สอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง กำหนดขึ้นสำหรับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการทรมานและการกระทำใ้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕

หมวด ๑
การบันทึกภาพและเสียง
ส่วนที่ ๑

การบันทึกภาพและเสียงในขณะจับและควบคุม

ข้อ ๓ ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่องในขณะจับและควบคุม จนกระทั่งส่งตัวให้พนักงานสอบสวนหรือปล่อยตัวบุคคลดังกล่าวไป เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยที่ไม่สามารถกระทำได้อีกก็ให้บันทึกเหตุนั้นเป็นหลักฐานไว้ในตามแบบบันทึกการควบคุมตัวที่แนบ

เมื่อเหตุสุดวิสัยตามวรรคหนึ่งสิ้นสุดลงแล้วให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบดำเนินการบันทึกภาพและเสียงในทันทีเท่าที่จะสามารถกระทำได้อีก

ข้อ ๔ การบันทึกภาพและเสียงให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบดำเนินการ ดังนี้

(๑) ใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงที่รัฐจัดหาให้ หรือกรณีจำเป็นอาจใช้อุปกรณ์อื่นใดที่สามารถบันทึกภาพเหตุการณ์และเสียงได้ชัดเจนเพียงพอที่จะทำให้เห็นผู้ถูกควบคุมตัว พฤติการณ์ในขณะจับและควบคุมที่เกิดขึ้น และสามารถเปิดสิ่งบันทึกภาพและเสียงดังกล่าวเพื่อตรวจสอบได้ จนกว่าจะมีการจัดเก็บการบันทึกภาพและเสียงไว้แล้ว ตามข้อ ๕

(๒) ห้ามกระทำการใด ๆ ด้วยความจงใจที่ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการบันทึกภาพและเสียงลดลง

ส่วนที่ ๒

การจัดเก็บและการเผยแพร่สิ่งบันทึกภาพและเสียง และบันทึกการควบคุมตัว

ข้อ ๕ การจัดเก็บข้อมูลภาพและเสียงบันทึกลงในระบบจัดเก็บข้อมูลภาพและเสียง ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบนำข้อมูลการบันทึกภาพและเสียงตั้งแต่เริ่มการจับและควบคุมจนถึงการส่งตัวให้พนักงานสอบสวนหรือปล่อยตัวบุคคลดังกล่าวไป บันทึกลงในระบบจัดเก็บข้อมูลภาพและเสียงด้วยตัวเองทันทีที่สิ้นสุดการจับและควบคุม

(๒) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบซึ่งได้ทำการจับและควบคุมอยู่ต่างสังกัดกับพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบสำเนาข้อมูลการบันทึกภาพและเสียงตามวรรคหนึ่งส่งให้กับพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบพร้อมตัวผู้ถูกจับเพื่อรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน

(๓) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบซึ่งได้ทำการจับและควบคุม เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐนอกหน่วยงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบขอสำเนาข้อมูลการบันทึกภาพและเสียงตามวรรคหนึ่งพร้อมตัวผู้ถูกจับเพื่อรวมไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย

(๔) ให้หัวหน้าหน่วยงานของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ และหัวหน้าหน่วยงานระดับสถานีตำรวจ กองกำกับการ หรือศูนย์ปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบซึ่งเป็นผู้จับและควบคุม จัดให้มีระบบจัดเก็บข้อมูลภาพและเสียง และออกคำสั่งมอบหมายเจ้าหน้าที่ตำรวจทำหน้าที่บริหารจัดการดูแลระบบการควบคุม และเก็บรักษาข้อมูลบันทึกภาพและเสียงตามมาตรา ๒๒

(๕) ให้สำนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รับผิดชอบในการจัดทำระบบจัดเก็บข้อมูลภาพและเสียง(ระบบ CRIMES) และขั้นตอนวิธีการนำข้อมูลภาพและเสียงลงในระบบจัดเก็บข้อมูลภาพและเสียง รวมทั้งการอื่นใดที่เกี่ยวกับการจัดทำระบบจัดเก็บข้อมูลภาพและเสียง เพื่อเป็นศูนย์จัดเก็บข้อมูลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติตามข้อ (๓)

เมื่อพนักงานสอบสวนได้รับมอบตัวผู้ถูกจับตาม (๑) – (๓) ในการสอบปากคำผู้ถูกจับให้สอบถาม คำให้การให้ได้ข้อเท็จจริงว่า “ขณะถูกจับและควบคุมเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบมิได้กระทำการทรมาน หรือกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อันเป็นการกระทำความผิดตาม พระราชบัญญัตินี้ หรือไม่ และยินยอมให้ยกเลิกการเก็บสิ่งบันทึกภาพและเสียงนั้นได้” แล้วบันทึกคำให้การนั้นไว้ ให้ปรากฏชัดแจ้ง ในกรณีผู้ถูกจับไม่ยอมให้การก็ให้บันทึกไว้ว่าไม่ให้การ

ข้อ ๖ ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบ หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ได้รับมอบหมายให้ควบคุมตัว ผู้ต้องถูกควบคุม จัดทำบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัวตามมาตรา ๒๓ ตามแบบบันทึกการควบคุมตัวที่แนบ ไว้เป็นหลักฐาน

การจัดเก็บบันทึกการควบคุมตัว จะจัดเก็บไว้เป็นเอกสาร หรือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการ อื่นใดก็ได้ โดยให้จัดเก็บไว้ที่ทำการของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบ หรือที่ทำการของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ได้รับ มอบหมายให้ควบคุมตัวผู้ต้องถูกควบคุม ทั้งนี้ จะส่งสำเนาให้กับพนักงานสอบสวนเพื่อรวมไว้ในสำนวนด้วยก็ได้

ในกรณีผู้มีส่วนได้เสียโดยชอบด้วยกฎหมาย ยื่นคำร้องขอให้เปิดเผยข้อมูลบันทึกการควบคุมตัว ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบดำเนินการเปิดเผยไปตามอำนาจหน้าที่ เว้นแต่ ผู้นั้นอยู่ภายใต้การคุ้มครองของ กฎหมายโดยเป็นผู้อยู่ในอำนาจศาลและการเปิดเผยดังกล่าวอาจละเมิดต่อความเป็นส่วนตัวหรือก่อให้เกิดผลร้าย ต่อบุคคล หรือเป็นอุปสรรคต่อการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา

ข้อ ๗ ห้ามผู้ใดแก้ไข เปลี่ยนแปลง ตัดต่อ ลบ ทำลาย คัดลอก หรือเปิดเผย สิ่งบันทึกภาพและ เสียงในรูปแบบประการใด ๆ เว้นแต่ การคัดลอก หรือเปิดเผยนั้น เป็นการดำเนินการตามกฎหมาย หรือเป็นไป เพื่อการสืบสวนสอบสวนหรือการพิจารณาคดี หรือการดำเนินการอื่นใดที่กฎหมายกำหนดไว้

ส่วนที่ ๓

ระยะเวลาการเก็บรักษา และการยกเลิกการเก็บ

ข้อ ๘ ระยะเวลาในการจัดเก็บข้อมูลการบันทึกภาพและเสียง ให้เก็บรักษาไว้จนกว่าคดีที่ถูก จับกุมถึงที่สุดหรือขาดอายุความ ทั้งนี้ รายละเอียดในการปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย ที่จะกำหนดต่อไป

หมวด ๒

การแจ้งการควบคุมตัว

ข้อ ๙ เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบได้ดำเนินการจับและควบคุม บุคคลใดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้รับผิดชอบแจ้งข้อมูลตาม (๑) - (๘) แก่พนักงานอัยการที่สำนักงานอัยการสูงสุดมอบหมายหน้าที่ และนายอำเภอ ในท้องที่ที่มีการควบคุมตัวหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย สำหรับในกรุงเทพมหานครให้แจ้งพนักงานอัยการ ที่สำนักงานอัยการสูงสุดมอบหมายหน้าที่ และผู้อำนวยการสำนักงานการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครองหรือ เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ผ่านทางศูนย์รับแจ้งโดยทันทีที่มีข้อมูลครบถ้วน ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อ สกุล หมายเลขประจำตัวประชาชน และที่อยู่ ของผู้ถูกจับและควบคุม (หากไม่ทราบให้ ระบุว่าไม่ทราบ)

(๒) วัน เวลา และสถานที่ที่ทำการจับและควบคุม

- (๓) พฤติการณ์ในการจับและควบคุมบุคคลดังกล่าวโดยย่อ
- (๔) สถานที่ควบคุมตัวบุคคลดังกล่าวไว้
- (๕) ภาพถ่ายผู้ถูกจับและควบคุม ตามข้อ (๑)
- (๖) ชื่อเจ้าหน้าที่รัฐผู้รับผิดชอบที่ทำการจับและควบคุมตามมาตรา ๒๒ (ชื่อ ตำแหน่ง และหมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้)
- (๗) เหตุสุดวิสัยในกรณีที่ไม่สามารถบันทึกภาพและเสียงได้ในขณะจับและควบคุม (ถ้ามี)
- (๘) ชื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้แจ้ง (ชื่อ ตำแหน่ง และหมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้)

ข้อ ๑๐ ให้ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้น ได้แก่ ผู้บัญชาการ ผู้บังคับการ ผู้กำกับการ และหัวหน้าสถานีตำรวจ มีหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล ซ้ำแจงทำความเข้าใจและกำชับการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัด ในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัด เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามกรอบของกฎหมาย